

Bugete fără secrete

Date. Analize. Politici

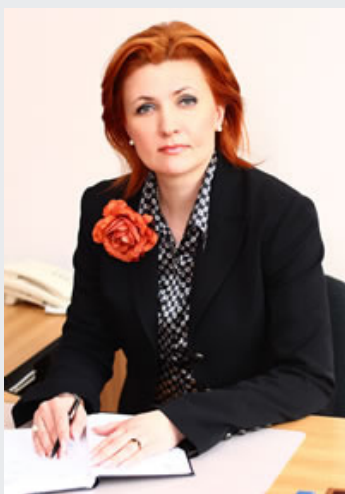

www.viitorul.org
www.localbudgets.viitorul.org
www.localtransparency.viitorul.org

Buletin IANUARIE 2017

Localbudgets.viitorul.org – „instrument valoros”!

Informația elaborată, sintetizată și prezentată pe site-ul Ministerului Finanțelor al R. Moldova la poziția „Bugete locale transparente”, care duce la platforma localbudgets.viitorul.org, reprezintă o sursă și un instrument aplicativ valoros pentru utilizarea în procesul de predare-învățare în cadrul disciplinelor din planul de învățământ la programele de masterat Finanțe publice și Fiscalitate, Managementul administrației publice, ASEM.

În calitatea mea de titular al cursului, am realizat analiza site-ului pentru clarificarea utilității acestuia în predarea disciplinelor ce urmează în semestrul II: Finanțe publice locale și Managementul finanțelor publice. Printre deficiențele pe care le-am constatat se numără faptul că pe site te pierzi în figuri și text extins pe tot ecranul. Este nevoie de o poziție pe bara de sus: structura site-ului, metodologia aplicată. Totodată, în categoria „Clasamente”, tabelul are erori vizibile la poziția „Bilanțul total”, harta de pe site este frumoasă, dar nu are legendă și nu este funcțională.

Este salutară prezentarea informației cu privire la numărul de locuitori, dar ar fi foarte bine să fie inclusă și suprafața unității teritorial-administrative, ceea ce ar oferi un suport considerabil la determinarea mărimii transferurilor.

În această ediție a Buletinului „Bugete fără secrete”, veți găsi și analize ale site-ului realizate de masteranzi la disciplina „Gestiunea financiară a sectorului public”.

**Angela Casian, conferențiar universitar,
dr. Școala Masterală de Excelență
în Economie și Business a ASEM**

INVESTIȚII: Granturi de milioane pentru orașele din R. Moldova

02

INTERVIU: Grigore Robu, primar de Nisporeni – „Ceea ce cred autoritățile că este bine și ceea ce vor oamenii cu adevărat sunt lucruri diferite”

04

ANALIZĂ: Impactul politicii fiscale asupra bugetelor locale

06

BUGET: Cheltuieli mai mari pentru „birocrăție”

08

RUBRICĂ NOUĂ: Dacă aș fi primar...-

09

CORUPȚIE: Mită sau provocare?

10

ACHIZIȚII PUBLICE: Monopol + Discreție - Transparență = CORUPȚIE

12

CIFRE: Bugete de supraviețuire

14

REFORMĂ: Strategie de descentralizare cu legi care încalcă autonomia locală

15

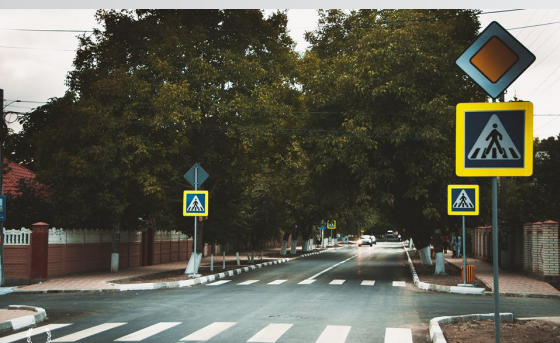
OPINII: Localbudgets.viitorul.org – informație utilă, clasamente, comparații

16

Investiții

Granturi de milioane pentru orașele din R. Moldova

Uniunea Europeană continuă să fie liderul partenerilor de dezvoltare ai R. Moldova, alocându-i țării noastre, începând cu anul 2007, peste 840 de milioane de euro, majoritatea banilor fiind granturi. Printre beneficiarii finanțării europene se numără și autoritățile publice locale, care au reușit să implementeze proiecte de succes. În timp ce unele primării construiesc grădinițe noi și încălzesc cu biomasă liceele, altele conectează locuitorii la sisteme moderne de aprovizionare cu apă, creează locuri noi de muncă și dezvoltă infrastructura rutieră.

Primăriile din orașele Nisporeni, Durlăști, Ungheni, Orhei și Cahul ocupă primele poziții în ceea ce privește volumul granturilor obținute în anul 2015, arată portalul de date deschise www.localbudgets.viitorul.org. Potrivit sursei, orașul Nisporeni a avut investiții (interne și externe) în sumă de 60 de milioane de lei în 2015, ceea ce reprezintă 56% din totalul veniturilor locale – 106 milioane de lei.

DURLEȘTI, LOCALITATE ECO

Cea de-a doua poziție în topul localităților cu cele mai mari granturi este ocupată de orașul Durlăști, suburbie a Chișinăului. Localitatea a obținut în 2015 granturi în valoare de 26 de milioane de lei din totalul veniturilor de 53 de milioane de lei, adică 48,5%. Potrivit durlesti.md, primăria a cheltuit 20,1 milioane de lei pentru proiectele investiționale în anul 2015.

Durlăști a devenit în mod oficial o localitate eco începând cu decembrie 2016. Acest lucru a fost posibil odată cu finalizarea proiectului cu finanțare europeană „Orașe-eco – o viziune comună în zona transfrontalieră”, în cadrul căruia a fost posibilă ecologizarea albiei râului Durlăști pe o suprafață de 1 200 de metri și reamenajarea acesteia pentru a îndepărta riscul de inundații și a scădea nivelul de poluare, dar și plantarea de arbori pentru refacerea vegetației afectate.

Prin ecologizarea și reabilitarea a 1 246 de metri din râul Durlăști, 46 de locuințe sunt protejate împotriva

inundațiilor. Proiectul transfrontalier a fost implementat în perioada decembrie 2013 - decembrie 2016, cu o valoare totală de peste două milioane de euro, dintre care 1,8 milioane au reprezentat contribuția Uniunii Europene, prin Programul Operațional Comun România-Ucraina-Republica Moldova 2007-2013.

GRANTURI DE 12 MILIOANE DE LEI LA ORHEI

Și Orhei a atras în 2015 investiții considerabile. Suma totală a granturilor a constituit 12 milioane de lei sau 20% din totalul veniturilor locale de 62 de milioane. Printre proiectele implementate aici se numără lucrări de amenajare și reparație a șapte grădinițe din Orhei, finanțate cu suportul Guvernului României prin intermediul FISM, în sumă totală de 3,9 milioane de lei, se arată pe pagina oficială a primăriei - orhei.md

Totodată, în perioada anilor 2014 – 2015, a fost modernizat sistemul de management al deșeurilor în oraș și în 13 localități vecine, proiect în valoare de 4,24 de milioane de lei, dintre care 500 de mii au fost alocate din bugetul primăriei. Cel mai valoros proiect a fost cel destinat regionalizării serviciilor de alimentare cu apă și canalizare, în sumă de 6 milioane de euro, finanțat de BERD.

BANI EUROPENI PENTRU SIGURANȚĂ LA UNGHENI

De mai bine de un an, o simplă plimbare prin orașul Ungheni a devenit

mai sigură atât pentru pietoni, cât și pentru șoferi. Și asta datorită Uniunii Europene care a investit sute de mii de euro pentru instalarea în oraș a zeci de semafoare și sute indicatoare rutiere. În total, au fost instalate 83 de semafoare pentru trafic și 74 de semafoare pentru pietoni. În cadrul aceluiași proiect, finalizat în vara anului 2015, pe străzile din Ungheni au fost instalate aproape 1 400 de indicatoare rutiere, 120 de indicatoare cu denumirile străzilor, care sunt iluminate pe timp de noapte, 21 de camere de supraveghere a traficului rutier și mai multe radare.

„Au fost semaforizate zece intersecții în oraș. Pentru prima dată, în orașul Ungheni, pe lângă semafoarele LED, au apărut și semafoare pentru pietoni. Semafoarele care au fost instalate în orașul Ungheni sunt de generație nouă, LED”, a declarat primarul orașului Ungheni, Alexandru Ambros, într-un interviu publicat pe www.ungheni.md. În total, proiectul a costat peste 760 de mii de euro, iar contribuția locală a fost de aproape 10 la sută.

Proiectul cu privire la sistemul de siguranță și informare în traficul rutier din orașul Ungheni reprezintă însă doar o parte din multitudinea proiectelor implementate în acest oraș european. În anul 2015, orașul Ungheni a înregistrat la bugetul local granturi în valoare de 8,792 de milioane de lei sau 12% din totalul veniturilor de 71 de milioane.

ORAȘUL CAHUL – PE POZIȚIA A CINCEA DUPĂ MĂRIMEA GRANTURILOR

Primăria orașului Cahul se clasează pe poziția a cincea în ceea ce privește mărimea granturilor în structura veniturilor locale. În 2015, orașul a înregistrat venituri de 67 de milioane de lei, dintre care 5% sau trei milioane de lei au reprezentat veniturile acumulate din proiecte, notează portalul www.local-budgets.viitorul.org.

Pe parcursul anului 2015, primăria orașului Cahul a avut în proces de implementare proiecte investiționale cu finanțare atât din fonduri naționale, cât și internaționale. Orașul și-a îmbunătățit sistemul de management al deșeurilor datorită proiectului transfrontalier finanțat prin Programul Operațional Comun România-Ucraina-Republica Moldova 2007-2013 „Creșterea capacității de management al deșeurilor pentru un mediu mai curat în orașele Cahul și Vaslui”.

De asemenea, datorită Programului Operațional „Bazinul Marii Negre 2007-2013”, în orașul Cahul a fost implementat proiectul privind planul de eficiență energetică a clădirilor municipale, primăriei revenindu-i 76 de mii de euro, se arată într-o decizie a Consiliului orașenesc cu privire la executarea bugetului pentru 2015.

ORAȘE CU CELE MAI PUȚINE GRANTURI

Potrivit datelor de pe www.local-budgets.viitorul.org, oferite de Ministerul Finanțelor, orașele cu cele mai puține granturi sunt Ialoveni (2 mii de lei din venitul local de 24 de mii de lei), Ștefan Vodă (2 760 de lei din 14 mii de lei), Cricova și Glodeni.

Realitatea este însă alta, dacă analizăm dispozițiile consiliilor orașenești publicate pe site-urile oficiale ale orașelor menționate. De exemplu, primăria localității Cricova a executat granturi în valoare de 5 mii de lei, se arată în Decizia nr.1/2 din 11 februarie 2016 cu privire la executarea bugetului primăriei pe anul 2015, publicată pe site-ul www.primariacricova.md. Un lucru asemănător întâlnim și în orașul Ialoveni, unde în 2015 au fost realizate proiecte de eficiență energetică, aprovizionare cu apă potabilă, canalizare și nu doar.

Ana – Maria Veverița

INTERVIU

Grigori Robu, primar de Nisporeni:

„Ceea ce cred autoritățile că este bine și ceea ce vor oamenii cu adevărat sunt lucruri diferite”

Înainte de a demara vreun proiect în localitate, primarul de Nisporeni, Grigori Robu, se consultă cu locuitorii orașului. Strategia dă roade, afirmă alesul local, iar de multe ori locuitorii se implică personal în implementarea unor proiecte.

Potrivit domnului Robu, care a devenit primar în 2015 la numai 27 de ani, printre primele sale acțiuni a fost realizarea unui studiu: „Am întrebat direct oamenii ce-și doresc ei pentru orașul lor. Ei mi-a spus: dle primar, vrem apă, canalizare, lumină și drumuri”.

Ghidat de interesele locuitorilor din Nisporeni, primarul a ajuns să implementeze proiecte mari și extrem de necesare urbei pe care o conduce.

Dle primar Grigore Robu, 60 de milioane de lei, adică mai mult de jumătate din veniturile bugetului orașului Nisporeni pentru 2015, au fost investiții în dezvoltarea localității. Spuneți-ne, vă rugăm, care este secretul acestui succes?

Acest succes se datorează unui proiect legat de alimentarea cu apă a orașului Nisporeni și a localităților Grozești și Vărzărești, pe care l-am implementat cu susținerea UE, a elvețienilor, Ambasadei Austriei în R. Moldova și, nu în ultimul rând, a Guvernului, prin intermediul Fondului Ecologic Național.

A fost un proiect mult așteptat care s-a ridicat la suma de 14 milioane de euro în total (peste 290 de milioane de lei). De la Fondul Ecologic Național am beneficiat de 30 de milioane de lei, 19 dintre care au fost alocate în 2015, am avut alocări din partea Ambasadelor Elveției, Austriei și din partea UE, care au avut, de altfel, cea mai mare contribuție, dar și Primăria Nisporeni a contribuit cu câteva milioane de lei.

Proiectul de alimentare cu apă a fost dat în exploatare în 2015, an în care au avut loc și cele mai mari investiții. Apeductul Nisporeni-Grozești funcționează, iar peste patru mii de familii din cele trei localități beneficiază deja de apă. Proiectul este calculat pentru 20 de mii de consumatori. Prima etapă a proiectului a vizat construcția rețelei centrale, a rețelelor interioare în Nisporeni pe o distanță de 100 de kilometri, două rezervoare la Nisporeni și Grozești, al treilea a rămas la Vărzărești. Acum facem extinderea rețelei din sursele noastre, după ce au fost construite rețelele centrale.

Ce alte proiecte cu finanțare externă mai implementați la Nisporeni?

Un alt proiect foarte important pentru noi este cel care vizează rețeaua de canalizare. Deja lucrăm la el, după ce ne-au fost alocate deja zece milioane de lei, dar o să presupună și alte investiții. Un alt proiect ține de construcția unui drum în sumă de 4,4 milioane de lei, bani alocați din Fondul Rutier.

Am avut și proiecte strategice mici, cum ar fi construcția terenurilor de joacă pentru copii cu susținerea Corpului Păcii, UNDP ne-a ajutat să instalăm la grădinița „Povestea” din Nisporeni baterii solare, o centrală pe bază de biomasă pe care o vom da în exploatare la primăvară. Costul proiectului este de peste două milioane de lei, iar contribuția noastră a fost de zece la sută.

Dle primar, atunci când aplicați la diverse proiecte, consultați și locuitorii orașului Nisporeni? Cum organizați acest proces de transparență?

Anul trecut, de exemplu, am avut o conlucrare foarte bună a administrației publice centrale cu cetățenii. Am organizat de mai multe ori audieri publice la care au fost invitați și responsabili de la Ambasadele Austriei, Elveției, experți tehnici etc. Casa Națională din Nisporeni era plină și noi le-am explicat oamenilor importanța proiectelor. La proiectul care vizează alimentarea cu apă oamenii chiar au contribuit financiar și avem deja vreo 80 de conectări din acești bani.

La începutul anului 2016, eu am realizat un studiu în cadrul căruia am întrebat direct oamenii ce-și doresc ei pentru orașul lor. Ei mi-a spus: *dle primar, vrem apă, canalizare, lumină și drumuri*.

La capitolul iluminare am câștigat deja un proiect de la Fondul de Eficiență Energetică, în valoare de peste patru milioane de lei. Deja am anunțat achizițiile și trebuie să fie selectată compania care să demareze lucrările.

Apeductul l-am dat în exploatare, iar drumuri am construit de aproape cinci milioane de lei în 2016.

Orice proiect demarat la Nisporeni este discutat în prealabil cu cetățenii. De cele mai multe ori, ceea ce credem noi, autoritățile, că este bine și ceea ce vor oamenii cu adevărat sunt lucruri diferite. Ca să excludem aceste inadvertențe, vorbim cu oamenii înainte de a ne apuca să facem ceva la Nisporeni. De multe ori, oamenii chiar se implică și fizic în realizarea proiectelor.

Cum vă asigurați ca banii din proiecte sunt utilizați conform destinației și nu sunt fraudăți?

Am să vă dau câteva exemple. Ambasada Austriei a selectat o echipă care ne ajută pe noi să implementăm proiectul de alimentare cu apă a orașului Nisporeni. Această echipă era responsabilă de documentație, strategie, achiziții etc. Datorită acestor experți, am avut economii în proiect, nu am avut lucrări neplanificate, așa cum știți că se obișnuiește pe la noi. În final, am avut un proiect extrem de eficient.

Cât privește proiectele mici, încerc să formez grupuri de lucru cât mai largi, cu cât mai mulți specialiști. În plus, cheltuiem banii exact conform destinației acestora.

Având în vedere proiectele deja realizate și doleanțele nisporenienilor, care ar fi următoarele idei de proiecte la care vreți să aplicați pentru a dezvolta orașul?

După ce am construit apeductul la Nisporeni, cea mai importantă este nevoia de a construi și rețele de canalizare. Noi avem asemenea rețele, dar ele sunt vechi și nu acoperă toată suprafața orașului. Canalizarea este necesară pentru ca circuitul apei să fie închis – apa vine la consumator și resturile pleacă.

Strategică pentru noi este și aprovizionarea cu apă a periferiei orașului Nisporeni, unde este necesar un apeduct și asta presupune investiții mai mari. Până la Paște vom da în exploatare proiectul de iluminat public.

În drumurile din oraș nu o să investesc atâta timp cât nu vom avea rețelele de apă, canalizare și gaze deja construite. Nu vreau ca acestea să fie ulterior distruse pentru diverse conectări. Drumurile pe care le-am construit până acum aveau toate rețelele deja construite. În acest an, unde avem deja rețelele respective, vom construi și drumuri.

Vă mulțumim și vă urăm succese!

Interviu realizat de Raisa Lozinschi

Analiză

Impactul politicii fiscale asupra bugetelor locale

Prevederile politici bugetar-fiscale pentru anul 2017, votată de Parlament și promulgată de Președinție în decembrie 2016, au un impact direct asupra bugetelor locale din R. Moldova. Implementarea lor va permite aducerea unor venituri suplimentare în bugetele locale de 400-450 de milioane de lei în anul curent.

Veaceslav Ioniță, expertul IDIS „Viitorul”, trece în revistă cele mai importante prevederi ale politicii bugetar-fiscale pentru anul 2017:

Inițiativa „Localități transparente, competitive și sustenabile financiar” este implementată de IDIS „Viitorul”, în parteneriat cu Institutul pentru Reforme Economice și Sociale din Slovacia (INEKO), cu susținerea financiară a Programului de Asistență Oficială pentru Dezvoltare al Republicii Slovace (SlovakAid) și Ambasada SUA în Republica Moldova. Proiectul are drept scop creșterea transparenței, responsabilității financiare și competitivitatea autorităților locale din Republica Moldova.

IMPOZITAREA PERSOANELOR FIZICE CARE PRACTICĂ ACTIVITĂȚI INDEPENDENTE

Guvernul introduce în practica fiscală o nouă categorie de contribuabili - persoanele fizice care practică activități independente. Prin această inovație, Guvernul își propune simplificarea activității antreprenoriale, oferindu-le persoanelor fizice dreptul de a desfășura o activitate economică fără crearea unei companii. Persoana fizică ce desfășoară activitate de comerț doar cu persoane fizice și în volum de până la 600 de mii de lei anual poate activa liber, având doar obligația ca, trimestrial, să achite impozitul pe venit. Impozitul constituie 1% din vânzări, dar nu mai puțin de 3 000 de lei anual.

Această formă de activitate simplificată va înlocui, în opinia noastră, activitatea de comerț în bază de patente și estimăm că vor fi antrenate în acest proces în jur de 60 de mii de persoane. Anticipăm acumulări în buget de pe urma acestei inițiative a cel puțin 200 de milioane de lei anual. Această sumă va fi repartizată, conform legii, între bugetele de nivelul I și II, în proporțiile stabilite de Legea finanțelor publice locale.

IMPOZITAREA VENITURILOR DIN ARENDA BUNURILOR IMOBILE

Această inițiativă a Guvernului a fost respinsă de Parlament și nu se regăsește în varianta finală a legii. Considerăm oportun, însă, să ne oprim asupra ei, deoarece cu certitudine va fi un subiect de discutat în următorii ani.

Guvernul consideră necesar să fie impozitate veniturile obținute de persoane fizice în urma dării în chirie a imobilelor sau a terenurilor agricole. În cazul imobilelor, Guvernul intenționează impozitarea cu 10% a ve-

niturilor, iar în cazul terenurilor agricole - cu 7%.

Dificultatea care apare la aplicarea acestui impozit ține de faptul că, în majoritatea cazurilor, deținătorii de terenuri agricole primesc plata în natură și nu în unități monetare, din acest motiv este dificilă impozitarea lor. De asemenea, foarte multe persoane sunt la o vârstă înaintată și veniturile obținute de ele din darea în arendă sunt mai mici decât scutirea personală. Drept consecință, aceste persoane sunt scutite de plata impozitului. Însă, această idee nu trebuie abandonată, este necesar de revenit la ea, ținând cont de aceste două particularități.

Pe viitor, bugetele locale ar putea încasa cel puțin 150-200 de milioane de lei în rezultatul implementării acestei inițiative.

IMPOZITAREA BUNURILOR IMOBILIARE

Parlamentul a majorat cota maximă a impozitului pe bunuri imobiliare de la 0,3% la 0,4% pentru bunurile imobile și de la 0,1% la 0,3% pentru terenurile agricole. Inițial, se preconiza ca pentru terenurile agricole cota maximă să fie tot 0,4%, însă Parlamentul a redus această cotă la 0,3%.

Această cotă maximă este o oportunitate, nu și o normă imperativă. Fiecare autoritate publică locală decide singură care va fi cota acestui impozit în localitatea dată. Considerăm că de acest drept legal vor face uz majoritatea primăriilor din R. Moldova, iar bugetele locale vor obține suplimentar în jur de 50-60 de milioane de lei din impozitul pe bunuri imobiliare.

PLAFONAREA TAXELOR LOCALE

Guvernul intenționează să introducă noi plafoane la taxele locale, lucru

care nu a fost acceptat de către Parlament. Dacă aceste plafoane erau introduse, bugetele locale riscuiau, în opinia noastră, să rateze 30-40 de milioane de lei, cel mai mult fiind afectat municipiul Chișinău.

Subiectul plafonării taxelor locale apare în agenda publică mai mulți ani la rând, însă de fiecare dată Parlamentul respinge inițiativa de plafonare a acestora.

SCUTIRI LA PLATA TAXELOR LOCALE

Pe lângă subiecții existenți, care se bucură de anumite scutiri la plata taxelor locale, noua politică bugetar-fiscală oferă scutiri persoanelor fizice care practică activități independente.

Astfel, conform noilor prevederi, aceste persoane vor fi scutite de plata taxei pentru amenajarea teritoriului și a taxei pentru unitățile comerciale. Aplicarea acestei taxe ar fi o povară prea mare pentru ei, însă, pe viitor, poate fi prevăzută o taxă locală specială, care să nu depășească anumită sumă.

Dacă legea privind persoanele fizice care desfășoară activități independente va da efectul scontat, atunci aplicarea unei taxe reduse de 1 000 de lei anual ar aduce bugetelor locale suplimentar 50-60 de milioane de lei.

CONCLUZII

Politica bugetar-fiscală pentru anul 2017 va permite aducerea unor venituri suplimentare în bugetele locale de 400-450 de milioane de lei. Iar revenirea pe viitor la impozitarea veniturilor din arenda bunurilor imobiliare și aplicarea unei taxe locale pentru persoanele fizice care practică activitate individuală ar putea aduce suplimentar în bugetele locale 150-200 de milioane de lei.

BUGET

Cheltuieli mai mari pentru „birocratie”

Întreținerea aparatului președintelui raionului Hâncești va costa în anul curent 8,8 milioane de lei, de aproape trei ori mai mult decât în 2015, când au fost cheltuite 2,8 milioane de lei. Fostul președinte al raionului Hâncești, deputatul Grigore Cobzac, critică această decizie „alogică” în timpuri de „austeritate”, când niciun ban nu este oferit pentru proiecte de dezvoltare a localităților din raion.

INFORMAȚII ASCUNSE DE CETĂȚENI

Majorarea esențială a cheltuielilor pentru întreținerea aparatului președintelui raionului Hâncești se conține în decizia cu privire la bugetul raional Hâncești pentru 2017, aprobat de majoritatea consilierilor raionali la finele anului 2016.

Decizia este publicată parțial pe site-ul Consiliului raional Hâncești, iar aceste date lipsesc, chiar dacă sunt de interes public.

În 2017 crește de trei ori și bugetul Direcției Agricultură a Consiliului raional Hâncești - de la 448,5 mii de lei în 2015 la peste 1,3 milioane în acest an. Direcția Economie a raionului va cheltui cu 192% mai mulți bani în 2017 decât anterior - aproape un milion de lei, iar cea de Cultură - peste 721 de mii de lei față de 395 de mii în 2015.

MOFT - LIFT ÎN CLĂDIRE CU PATRU ETAJE

Potrivit bugetului aprobat de Consiliul raional Hâncești, la Direcția Agricultură ar urma să fie cumpărată o mașină de 300 de mii de lei, iar în clădirea cu patru etaje a Consiliului raional - să fie instalat un lift.

Președintele democrat al raionului, Ghenadie Buza, susține că iar suma pentru aparatul președintelui raionului a crescut atât de mult, pentru că prevede

și reparația capitală a clădirii Consiliului raional Hâncești, care „nu a fost reparată demult”. Iar liftul ar fi necesar pentru persoanele cu dizabilități.

Potrivit lui Buza, Direcția Agricultură are nevoie de o mașină de 300 de mii de lei pentru ca angajații acesteia să meargă „pe câmpuri”.

Aceeași decizie prevede și majorarea statelor de personal a Consiliului Raional Hâncești cu 21,5 unități.

VENITURILE SCAD, CHELTUIELILE CRESC

Fostul președinte al raionului Hâncești, deputatul Grigore Cobzac, susține că bugetul aprobat de consilierii raionali nu va rezolva problemele locuitorilor raionului, dar va asigura „întreținerea boierească a aparatului birocratic” al Hânceștiului.

„Guvernul a anunțat din 2018 reforma teritorial-administrativă, în rezultatul căreia vor dispărea, cel mai probabil, consiliile raionale. De ce dar, în aceste condiții, se toacă resursele pentru mașini noi și clădiri administrative? De ce se fac angajări noi care ulterior ar putea genera cheltuieli suplimentare la posibilele optimizări de personal în cadrul viitoarei reforme?”, se întreabă Cobzac, afirmând că banii ar putea fi direcționați la proiectele investiționale ale primăriilor din raion pentru care nu a fost prevăzut niciun ban în anul curent.

Potrivit deciziei Consiliului Raional Hâncești, bugetul raionului va avea, în acest an, venituri și cheltuieli de peste 218 milioane de lei, peste 195 dintre care vor constitui transferuri. Potrivit portalului localbudgets.viitorul.org, același raion a avut în 2014 venituri de peste 246,2 milioane de lei și cheltuieli de 193 de milioane de lei.

R.L.

Veaceslav Kunev,
președinte ATIC:

„Accesul la informația privind bugetul local este important”

Cei mai mari beneficiari ai transparenței bugetelor locale sunt, fără îndoială, cetățenii acelor localități. Una dintre probleme este că, din păcate, marea majoritate a populației are cunoștințe economice reduse, ceea ce nu îi permite să analizeze datele, chiar dacă acestea sunt deschise.

Experiența internațională arată că pentru cetățeni sunt importante două aspecte – sentimentul lor propriu despre ce se întâmplă și ratingul care le permite să compare eficiența bugetului local cu cele din alte orașe sau zone.

La alegerile locale este important să fie asigurat accesul la informația privind transparența bugetului local, ratingul general și dinamica acestui indicator pe parcursul mandatului primarului. De asemenea, este importantă și poziția candidaților politici în ce privește asigurarea transparenței bugetelor și acțiunile concrete ale acestora pentru a îmbunătăți situația.

Acest lucru va facilita alegerea electorală a cetățenilor și va face mai consistent dialogul dintre concurenții politici.

Dar și mai importantă trebuie să fie atragerea investițiilor străine în localitatea dată. Autoritățile centrale trebuie să le arate investitorilor indicatorii privind transparența bugetelor locale ca fiind o dovadă a eficienței și deschiderii autorităților locale la colaborare.

RUBRICĂ NOUĂ

Dacă
aș fi primar...

Primarii, dar și alți aleși locali, sunt persoane de diferite profesii, iar entuziasmul trăit imediat după aflarea rezultatelor alegerilor se poate risipi destul de rapid pentru unii care încep să simtă pe propria piele ce efort presupune activitatea în administrația publică locală.

Pentru a-i ajuta pe primari să se descurce mai ușor în „labirintul” activității lor, platforma localbudgets.viitorul.org lansează rubrica „Dacă aș fi primar”. Cu un singur click, toți cei interesați vor fi ajutați să cunoască mai ușor cadrul legal care reglementează activitatea administrației publice, noutățile legislative care se răsfrâng asupra acesteia, dar și sfaturi cu privire obținerea unor rezultate notabile în interesul cetățeanului.

Primul text de la rubrica „Dacă aș fi primar” este semnat de experta în finanțe publice și politică fiscală, Liliana Agarcova. Din textul doamnei Agarcova veți afla care sunt primii pași pe care trebuie să-i facă un primar ales în această funcție. Unul dintre ei ar fi studierea documentului care se referă la statutul localității și care mai poate fi numit „pașaportul” satului, comunei sau orașului respectiv. De aici, aleșii vor afla, printre altele, date despre numărul de locuitori, structura etnică, bunurile aflate în proprietatea localității, agenții economici înregistrați, dar și

răspunsuri la întrebări precum participarea locuitorilor la formarea bugetului local etc.

De asemenea, Liliana Agarcova susține că este necesară o analiză a stării de lucruri și elaborarea unei strategii privind dezvoltarea social-economică a localității în baza căreia aleșii locali vor putea obține finanțări ulterioare pentru diferite proiecte necesare comunității.

Experta le mai dă sfaturi aleșilor locali cum să-și sporească veniturile la bugetul local, cum să reducă sărăcia în sate, comune sau orașe și se arată convinsă că, pentru a avea succes, primarii trebuie să sporească rolul participării populației în luarea deciziilor la nivel local.

Detaliile le puteți afla accesând rubrica „Dacă aș fi primar” de pe www.localbudgets.viitorul.org!

R.L.

CORUPȚIE

Mită sau provocare?

FOTO: Zdg

La mijlocul lunii decembrie 2014, procurorii anticorupție prindeau în flagrant delict „cel mai corupt” primar din R. Moldova. Alexandru Zaharia, primar de Lărguța, Cantemir, era săltat de oamenii legii într-un local din centrul capitalei cu 170 de mii de lei pe masă, cea mai mare mită cu care

a fost prins vreodată un primar din R. Moldova. Alesul ar fi luat banii de la un agent economic căruia primăria îi vânduse un teren agricol în sat cu trei luni mai înainte. Astăzi procesul de judecată bate pasul pe loc, iar fostul primar îl acuză pe cel care l-a turnat la procurori de „minciuni”.

DOI ANI DE PROCESE

Alexandru Zaharia nu mai este primar de Lărguța din iunie 2015. Acesta bate pragul instanțelor judecătorești pentru, zice el, a-și demonstra nevinovăția. De cealaltă parte, șeful Procuraturii Anticorupție, Viorel Morari, ne-a declarat că procurorii cer la

Curtea de Apel zece ani de pușcărie pentru corupere pasivă și o amendă de 200 de mii de lei, după ce Judecătoria Buiucani l-a condamnat, în decembrie 2015, la cinci ani de închisoare cu suspendare pe Zaharia.

„Procesul durează, pentru că s-a pensionat completul de judecată căruia i-a revenit inițial cazul. Acum, noul complet de judecată a reluat dosarul și următoarea ședință de judecată la Curtea de Apel va avea loc pe 20 februarie 2017”, ne-a informat Viorel Morari.

LICITAȚIE CU UN SINGUR PARTICIPANT

Procuratura Anticorupție anunța, la momentul arestului primarului, că acesta a fost prins cu mită de 170 de mii de lei. Alexandru Zaharia ar fi cerut banii de la un agent economic care a cumpărat un teren agricol cu suprafața de peste 5,4 hectare în sat.

Mai exact, era vorba de o licitație cu strigare organizată în septembrie 2014, președintele comisiei fiind primarul Alexandru Zaharia. La concurs a participat doar firma lui Alexei Ungureanu, SRL „Aniplan”, care a și fost declarată câștigătoare.

„Anterior petrecerii concursului, primarul a pretins de la administratorul unei firme care urma să participe la licitație suma de 200 000 de lei pentru a fi desemnat câștigător. Pe 15 septembrie 2014, în incinta primăriei Lărguța a avut loc licitația privind înstrăinarea terenului, la care a participat doar agentul economic care a avut înțelegere prealabilă cu primarul și care a fost desemnat câștigător, obținând posibilitatea procurării lotului contra sumei de 83 152 de lei. După semnarea și înregistrarea contractului de vânzare-cumpărare la organul cadastral teritorial, primarul a primit de la directorul firmei 170 000 de lei, moment în care a fost reținut în flagrant delict”, se arată într-un comunicat de presă al oamenilor legii.

„MINCIUNI DE SUS PÂNĂ JOS”

De cealaltă parte, Alexandru Zaharia afirmă că în ziua licitației nici nu era la Primărie, fiindcă a participat la o ședință la raion în calitate de șef al Asociației Primarilor din Cantemir. Totodată, licitația a fost desfășurată fără abateri de la legislație. Potrivit lui, agentul economic s-a oferit să ajute satul să construiască un gard la biserică și banii cu care a fost prins erau anume pentru acest scop.

„Băiatul acela spune numai minciuni de sus până jos. Eu am adus probe și martori la judecată. Toți consilierii, activiștii, preotul din sat cunoșteau că primarul a găsit bani pentru gardul de la biserică. Chiar am fost cu preotul să cumpărăm gard de la Chișinău. Am vrut să fac un bine comunității, am avut scopuri nobile și acest om a promis că ne ajută, spunând că e vorba de un sponsor din Ucraina. Dacă nu voia să ajute, trebuia să spună, nu să-mi distrugă viața. Nu am făcut nimic pentru mine, nu am conturi, nu am mașini, băieții mei locuiesc cu chirie”, ne-a declarat fostul primar pe care l-am găsit acasă, la Lărguța.

Alexandru Zaharia a deținut patru mandate de primar al satului Lărguța, iar potrivit platformei localbudgets.viitorul.org, în 2014 acesta a gestionat cheltuieli de peste 3,420 de milioane de

lei, deficitul bugetar fiind mai mare de două milioane de lei. Veniturile pe cap de locuitor au constituit în acel an doar circa 500 de lei la Lărguța.

„MI-E MILĂ DE PRIMARI”

Actualul președinte al Asociației Primarilor din Cantemir, Alexei Busuioc, primar de Capaclia, susține că Alexandru Zaharia era unul dintre primarii „mai rebeli” din raion. „Mă gândesc că a trecut drumul cuiva, că e jertfa anumitor interese”, ne-a spus Alexei Busuioc, sugerând că acest caz ar fi fost o provocare.

Busuioc are numai cuvinte pozitive despre activitatea de primar a lui Zaharia. „Dacă vrei să faci un dosar penal la oricare primar din Moldova, astăzi îl faci fără nicio problemă. Sunt sigur că 90 la sută din primari au dosare penale. Astăzi, presiunea asupra primarilor este mai mare chiar și decât cea de pe timpul comuniștilor. Amintiți-vă ce s-a întâmplat cu primarul de la Taraclia (Serghei Filipov a fost suspendat din funcție de instanța de judecată, pentru că a tăiat niște arbori din oraș, dar a câștigat ulterior procesul. Primarul a acuzat implicarea politicianului în justiție, după ce a refuzat să adere la Partidul Democrat – n.r.). Mi-e milă de primari”, a conchis Alexei Busuioc.

R.L.

ACHIZIȚII PUBLICE

Monopol + Discreție – Transparență =
CORUPȚIE

Domeniul achizițiilor publice este un domeniu „expus” riscurilor de corupție, în principal din cauza faptului că se operează cu bani publici. Iar transparența redusă pe tot procesul unei achiziții, începând cu publicarea anunțurilor de intenție, a rezultatelor procedurilor și finalizând cu monitorizarea modului în care sunt executate contractele, sporește nivelul de expunere a APL-urilor la riscurile de corupție.

BANUL PUBLIC, PREJUDICIAT

Așadar, transparența este unul dintre principalii indicatori ai vulnerabilității la corupție a achizițiilor publice. Or, cu cât gradul de transparență a achizițiilor este mai scă-

zut, cu atât este mai probabil să apară manifestări de corupție și incidente de integritate care, ulterior, au repercusiuni grave asupra activității autorităților publice locale, cea mai gravă fiind prejudicierea banului public.

Potrivit unei metodologii de identificare și analiză a vulnerabilităților la corupție în cadrul administrațiilor publice (formula Klitgaard: Corupție = Monopol + Discreție - Transparență), aplicată cu succes în mai multe

TOP 5 Cele mai transparente Raionale la capitolul achiziții publice

	Raionul	Clasament total	Transparență totală	Transparență Achiziții Publice
1	Soroca	B-	55%	92%
2	Ialoveni	D-	25%	52%
3	Ungheni	D+	35%	52%
4	Fălești	C+	54%	40%
5	Cahul	E-	11%	38%

orașe din lume, corupția în cadrul administrațiilor publice locale este cauzată de un grad sporit de monopol în activitatea sau serviciile publice prestate, discreție înaltă în procesul decizional, care permite funcționarilor să ia decizii fără a se conduce de anumite regulamente și proceduri interne clare, precum și un nivel scăzut de transparență în activitatea APL-ului (procesul decizional, managementul resurselor umane, achiziții, bugete, investiții și proiecte etc.).

MAJORITATEA APL DE NIVELUL II – GRAD SCĂZUT DE TRANSPARENȚĂ

Datele disponibile pe site-ul localtransparency.viitorul.org arată că achizițiile publice sunt netransparente și, respectiv, vulnerabile la corupție. Astfel, circa 90% din APL-urile de nivelul II (consiliile raionale) au un grad de transparență la capitolul achiziții sub 50%. Două consilii raionale au un grad de transparență de 52% (Ialoveni și Ungheni), și doar unul singur, Consiliul Raional Soroca, a acumulat un punctaj de 92%, apropiat de cel maxim, situându-se în topul clasamentului.

Prin urmare, raionul Soroca este cel mai transparent raion la capitolul achiziții publice. Aici, transparența este asigurată nu doar prin publicarea anunțurilor de participare la procedurile de achiziție,

dar și a planurilor anuale, dările de seamă privind achiziționarea bunurilor/serviciilor/lucrărilor, precum și rapoarte trimestriale privind rezultatele desfășurării procedurilor de achiziție. Toate aceste informații se regăsesc pe pagina web a Consiliului Raional Soroca (www.soroca.org.md), care dispune de o secțiune separată destinată achizițiilor cu următoarele subsecțiuni: achiziții planificate, curente, finisate, rapoarte trimestriale.

Totuși, mai sunt și alte aspecte și date care, conform prevederilor legale în vigoare, trebuie să fie deschise și accesibile tuturor celor interesați. Astfel, transparența nu este asigurată în ceea ce privește declarațiile de confidențialitate și imparțialitate care trebuie semnate de către toți membrii grupului de lucru responsabil de achiziții din cadrul APL-ului. Aceste declarații ar confirma lipsa situațiilor care pot declanșa conflicte de interese. De asemenea, pe toate paginile web ale administrațiilor publice locale incluse în clasamentele de pe site-ul localtransparency.viitorul.org lipsesc informațiile cu privire la executarea contractelor.

CONTRACTELE DE ACHIZIȚII TREBUIE MONITORIZATE, IAR INFORMAȚIA – FĂCUTĂ PUBLICĂ

Anume informațiile referitoare la ultima etapă a procesului de

achiziție sunt și cele mai importante pentru cetățean, pentru care nu atât respectarea procedurilor formale, cât realizarea efectivă a contractului este importantă, fie că este vorba de procurarea mobilierului pentru școală, fie de construcția unei porțiuni de drum în oraș/localitate etc. Or, cetățeanul este beneficiarul final al achizițiilor și investițiilor publice realizate de autoritățile contractante.

De menționat că Regulamentul modificat privind activitatea grupului de lucru pentru achiziții (aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 667, 27 mai 2016) prevede că „grupul de lucru va asigura monitorizarea executării contractelor de achiziție publică, întocmind rapoarte în acest sens trimestrial/semestrial și anual. Rapoartele respective, care vor include în mod obligatoriu informații cu privire la etapa de executare a obligațiunilor contractuale, cauzele neexecutării, reclamațiile înaintate și sancțiunile aplicate, mențiuni cu privire la calitatea executării contractului etc. vor fi plasate pe pagina web a autorității contractante, iar în lipsa acesteia - pe pagina oficială a autorității centrale căreia i se subordonează sau a autorităților administrației publice locale de nivelul al doilea”.

Diana Ranga-Enachi

CIFRE

Bugete de supraviețuire

Cele mai mari cinci orașe din R. Moldova depind în cea mai mare parte de transferurile de la bugetul de stat, iar majoritatea banilor sunt cheltuiți pentru plata salariilor și a serviciilor. Foarte puține surse financiare ajung la proiecte de dezvoltare a orașelor, bugetele fiind axate în principal pe întreținerea curentă.

Potrivit datelor publicate pe localbudgets.viitorul.org, orașul cu cele mai multe cheltuieli, dar și cu cei mai mulți locuitori, este Chișinăul. În anul 2015, acesta a cheltuit peste 2,94 de miliarde de lei. Jumătate din bani sau 50,3% au fost cheltuiți pentru domeniul învățământului, 16,34% - pentru transporturi, comunicații și gospodărirea drumurilor, 11,9% - pentru gospodăria comunală, iar 8,2% - pentru asigurări și asistență socială.

Dintre toate cheltuielile, 29,6 procente au constituit retribuirea muncii, iar 17,5% - pentru plata mărfurilor și a serviciilor.

Bălțiul a administrat, în 2015, cheltuieli de peste 394 de milioane de lei, 53,1% fiind alocate învățământului, arată același portal de date. Alte 15,3% din bani au mers la gospodăria comunală, 11% - la transporturi, comunicații și gospodărirea drumurilor, 8,4% - pentru asigurări și asistență socială.

Aici, cheltuielile pentru retribuirea muncii au constituit 36,2%, pentru plata mărfurilor și serviciilor - 19,2% etc.

Cahulul este al treilea cel mai mare oraș din R. Moldova, iar în 2015 a avut cheltuieli de peste 68,1 milioane de lei, 45,7% dintre care au fost pentru învățământ, 26,6% - pentru gospodărirea comunală și 11,9% - pentru cultură, artă și sport. Aproape 40% din cheltuieli au mers pentru retribuirea muncii, iar 21,9% - pentru plata mărfurilor și serviciilor.

Din cele 37,1 milioane de lei cheltuite de administrația orașului Soroca în 2015, 54,6% au fost absorbite de învățământ, iar 17,8% - de gospodărirea comunală. Și aici o treime din bani au fost cheltuiți pentru retribuirea muncii și aproape o treime - pentru plata mărfurilor și a serviciilor.

Chiar dacă este al cincilea cel mai mare oraș din R. Moldova, Ungheniul a administrat în 2015 un buget mai mare decât cele de la Cahul sau Soroca - peste 85,3 milioane de lei. Spre deosebire de celelalte orașe, orașul Ungheni a cheltuit 23,4% din bani pentru reparații capitale, alte 24,9% - pentru plata mărfurilor și a serviciilor, iar 24,7% - pentru retribuirea muncii.

R.L.

REFORMĂ

Strategie de descentralizare cu legi care încalcă autonomia locală

Autoritățile din R. Moldova implementează o strategie de descentralizare și, deși autoritățile publice locale urmează să aibă, în urma implementării reformei, mai multe atribuții, Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) constată că există legi sau inițiative care încalcă grav autonomia locală, inclusiv autonomia financiară.

Recent, CALM a examinat un șir de inițiative legislative privind completarea Legii ocrotirii sănătății din 28 martie 1995. Esența propunerilor constau în obligarea autorităților administrației publice locale să asigure, cu titlu gratuit, instituțiile medico-sanitare publice cu încăperi necesare pentru prestarea serviciilor medicale populației în unitatea administrativ-teritorială respectivă.

„Constatăm că legislația în vigoare este vagă referitor la statutul domeniului sănătății: este, va fi un domeniu descentralizat sau urmează a fi un domeniu desconcentrat, cu delegarea unor atribuții APL? Potrivit unuia dintre principiile prevăzute în Strategia națională de descentralizare și a Planului de acțiuni privind implementarea Strategiei naționale de descentralizare pentru anii 2012–2018, banii, patrimoniul și investiția urmează funcția sau competența autorității. Însă impunerea unor obligații autorităților administrației publice locale, fără acoperire financiară și materială, este o încălcare gravă a autonomiei locale, inclusiv autonomiei financiare”, consideră Viorel Rusu, expert al CALM-ului.

Aceeași sursă este de părere că reglementarea relațiilor în domeniul

sănătății nu poate fi ruptă de proprietatea sub formă de clădiri, terenuri sau altă infrastructură, inclusiv de garantarea exercitării depline și nestincherite a dreptului la proprietate.

„Tratamentul față de proprietatea autorităților administrației publice locale trebuie să fie echivalent cu alte forme de proprietate, inclusiv proprietatea privată. Doar statul nu poate obliga o persoană privată să transmită gratuit o încăpăre pentru servicii medicale, excepție făcând situațiile de rechiziție sau forță majoră”, compară expertul.

Deși, în prezent, Instituțiile medico-sanitare publice țin de competența autorităților raionale sau a autorităților locale de nivelul II, în inițiativa respectivă se propune ca aceste institutii să fie instituite și să se subordoneze Ministerului Sănătății, iar conducătorii instituțiilor respective să fie selectați, numiți și eliberați din funcție de Ministerul Sănătății. Asta deși autoritățile administrației publice locale rămân fondatori ai instituției municipale și raionale și trebuie să ofere în mod gratuit încăperi necesare și alte resurse: „Aceasta este încă o încălcare a autonomiei locale în aspect organizatoric, funcțional și financiar. Subliniem că autoritățile administrației publice locale și cele ale

administrației publice centrale nu pot acționa prin „partajarea” unor atribuții - competențele sau sunt descentralizate, sau sunt delegate cu alocarea resurselor necesare și suficiente de la centru, adică din bugetul de stat”.

Autorii acelorași inițiative propun ca, prin excepție de la legislația în vigoare, transmiterea din proprietatea autorităților administrației publice locale în proprietatea statului a bunurilor și terenurilor instituțiilor medico-sanitare publice, spitale raionale și municipale să se facă în baza hotărârii de Guvern și cu titlu gratuit. CALM afirmă că acest lucru „nu se încadrează în limitele principiilor constituționale, internaționale și legale privind administrația publică locală, fiind un amestec din partea Guvernului în proprietatea ce nu-i aparține de la nivel local și regional. Drept rezultat, are loc de fapt exproprierea colectivităților locale, fără consultări și temei rezonabil”.

CALM a avizat negativ inițiativele respective.

Argumentele acestei poziții le găsiți în analiza expertului CALM, Viorel Rusu, publicată pe localbudgets.viitorul.org.

OPINII

Localbudgets.viitorul.org –
informație utilă, clasamente, comparații

Câțiva masteranzi de la Academia de Studii Economice din Moldova (ASEM) au analizat, la îndemnul conferențiarului universitar Angela Casian, platforma localbudgets.viitorul.org. Aceștia au expus punctele forte și cele slabe ale platformei care prezintă date despre bugetele locale din R. Moldova, au arătat oportunitățile pe care le oferă site-ul, dar și riscurile care la care poate fi expusă baza de date. *Vedeți mai jos părerile masteranzilor de la ASEM despre licalbudgets.viitorul.org:*

CORINA DAMIAN: „ACCES LIBER LA INFORMAȚII”**Puncte forte:**

- Rubrica „Bugete locale transparente” de pe site-ul www.mf.gov.md este interactiv, ușor de găsit și de accesat.
- Nu este nevoie de ajutor în navigare pe pagină, deoarece este ușor de utilizat (user-friendly).
- Printr-un singur click pe rubrică, se deschide o fereastră nouă de unde poți selecta informația dorită.
- Accesul la informație se poate efectua sigur și rapid printr-un simplu click al unuia dintre butoanele active. Fiecare buton are denumire, care reprezintă informația ce o cuprinde. Fiecare buton se deschide și cuprinde informația conform denumirii lui.
- Pagina deschisă pe site cuprinde elementele de navigație: bare, butoane de micșorare/mărire, de printare și de descărcare a fișierului (caracteristice fiecărei pagini web).
- Utilizarea culorii albe a paginii în combinație cu fon de culoare sură pune-n evidență pagină și atrage privirea asupra ei.
- Textul este lizibil, dimensiunea textului este normală.
- Culorile utilizate pe pagină sunt liniștite și nu obosesc ochii în momentul citirii informației.
- Utilizarea culorii sure pentru cuvintele scrise pe fundalul alb este relaxantă pentru ochi și este mai plăcută la citire.
- Din punct de vedere al conținutului: textul este ușor de citit, deoarece sunt utilizate fraze scurte în expunerea informației. Informația este succintă, clară și concretă. Termenii utilizați în descrierea informației nu prezintă o dificultate în înțelegere pentru cei ce nu sunt din domeniul financiar, economic.
- Reprezentările grafice în expunerea informației contribu-

ie la perceperea și asimilarea mai rapidă a informației de către vizitatorul paginii.

- Detaliile de la fiecare grafic sunt foarte bine structurate și ușor de accesat.
- Putem alege limba în care dorim să fie expusă informația, deoarece pagina este tradusă-n trei limbi: română, rusă și engleză - fapt care atrage mai mulți vizitatori ai paginii.
- Informația găsită pe pagină deschisă este cea la care m-am așteptat. Mă refer la accesarea butonului „compară localități” – m-am așteptat să fie posibilitatea de a compara cel puțin două regiuni/orașe/sate între ele.
- Ușor se poate de trecut de la o pagină la altă doar accesează meniul din partea de sus a paginii.
- În rubrica „Transparența bugetară” informația știți că? Este un suport informațional foarte bun pentru toate categoriile de populație.
- Indicarea autorilor a portalului web.

Puncte slabe:

- Pagina principală a site-ului www.mf.gov.md se deschide lent.
- Pe pagina descrisă în limba română se regăsesc în fișierele de căutare cuvinte scrise-n limba engleză și-n limba rusă. Aceste scăpări de traduceri se regăsesc și pe pagina tradusă-n limba engleză, dar și pe cea tradusă-n limba rusă.
- Informația prezentată nu este veridică (datele sunt rotunjite, mărite, micșorate);
- Informația prezentată este parțială, nu sunt incluse pe site toate datele din localitățile mici (ex: nu am găsit informații pentru satele din raionul Hâncești și Edineț).

Oportunități:

- Acces liber la informații – sunt la îndemâna oricărui utilizator, nu sunt puse restricții la accesarea paginilor.
- Acces la informația dorită în mod rapid și-n timpul dorit, fără a mai deranja un colaborator al ministerului sau al autorității pentru a afla careva date generale.
- Creșterea economică va crește și interesul populației de a cunoaște sursa de dezvoltare.
- Un bun suport pentru agenții economici care doresc să-și extindă afacerea în noi localități din țară

Amenințări:

- Creșterea costului de întreținere a site-ului
- Lipsa personalului calificat responsabil de întreținerea și reînnoirea site-ului.
- Utilizarea surselor eronate de informare.
- Ritm lent de modernizare a sistemului.
- Instabilitatea politică și legislativă.
- Lipsa de informare a populației despre existența acestui site.

MIHAI PLĂMĂDEALĂ: „INVESTITORII STRĂINI POT VEDEA UNDE ESTE CEL MAI OPORTUN DE INVESTIT”

Puncte forte:

1. O interfață interactivă și plăcută;
2. Informație utilă, bine structurată și ușor de găsit;
3. Traducere bună în limba engleză;
4. Poți găsi chiar și bugetele satelor;
5. Poți compara o regiune cu alta;
6. Clasamente;
7. Avem specificat scopul de bază al proiectului site-ului și care sunt autorii acestuia.

Puncte slabe:

1. Nu există un link pentru demonstrarea veridicității informației (ar fi bine ca bugetele să fie detaliate în format electronic, cu aplicarea ștampilei primăriei);
2. La rubrica „Raioane clasament” nu este specificat ce pre-

- supun cifrele romane (I, II etc.);
3. Hărțile sunt lipsite de legende.

Oportunități:

1. Investitorii străini pot vedea unde e cel mai oportun de investit (unde este gestionat mai bine bugetul);
2. Statul poate lua o decizie în privința unei anumite regiuni, sancționând-o sau oferindu-i opțiuni pentru a crește (cât de bine este elaborat și utilizat bugetul).

Amenințări:

1. Din cauza transparenței foarte slabe de la noi din țară, investitorii străini pot avea dubii asupra datelor publicate.
2. Neactualizarea datelor

VALENTINA NICOLAEV: „RAPOARTE CU PRIVIRE LA GESTIONAREA BUGETELOR, DAR NU ȘI REZULTATELE OBTINUTE”

Puncte forte:

- Transparența bugetelor locale pentru anul curent și precedent;
- Informația disponibilă în 3 limbi;
- Portalul permite comparația rezultatelor, dar și crearea graficelor personalizate conform indicatorilor selectați;
- Site-ul conține date administrative- geografice, date financiare și indicatori financiari;
- Disponibilă o analiză a cheltuielilor pentru o perioadă de aproape 10 ani;
- Posibilitatea de a crea un clasament personalizat.

Puncte slabe:

- Portalul oferă informații referitor la transparența bugetară doar pe o perioadă de 4 ani;
- Site-ul publică rapoarte doar pe o perioadă de 10 ani;
- Din cele 4 funcții ale portalului, funcționează doar una singură: „Clasamente”;
- Structura site-ului este haotică;

- Nu este clară scopul funcției „Harta”;
- Sunt publicate rapoartele cu privire la gestionarea bugetelor, dar nu și rezultatele obținute în urma gestionării acestuia.

Oportunități:

- Îmbunătățirea managementului financiar al autorităților publice locale din Moldova;
- Creșterea interesului autorităților publice pentru calitatea rezultatului managementului bugetelor;
- Creșterea interesului investitorilor externi;
- Dezvoltarea abilităților analitice ale populației.

Amenințări:

- Publicarea informației eronate a procesului decizional referitor la investițiile municipale și locale și gestionarea bugetelor locale;
- Grad redus de interes al populației;
- Informarea populației referitor la gestionarea bugetară necesită fonduri semnificative și timp.

MARIANA ROBU: „HARTA SĂ FIE SCOASĂ DE PE PAGINA PRINCIPALĂ”

Puncte tari:

- Pagina de start definește clar scopul paginii
- Se văd bine limbile de comunicare
- Informația este în ENG și RU
- Este posibilă efectuarea de analize și comparații directe între raioane, orașe, sate.

Puncte slabe:

- Pagina nu are aspect asemănător ca și cea de start a Ministerului Finanțelor.
- Prea des sunt menționați autorii, de exemplu IDIS „Viitorul”.
- Compartimentele „Proiect-Autori-Web-Date” nu au sens în forma prezentată.

Oportunități:

- Se propune ca harta să fie scoasă de pe pagină principală, deoarece supra-informează prima pagină.
- Se propune desenul de antet să fie asemănător cu cel al paginii principale a Ministerului Finanțelor.

Amenințări:

- Vizitatorul se poate „rătăci” în timp ce navighează.
- Pagina web nu este prevăzută ca format pentru calculatoare cu ecran mic, astfel la calculatoare cu ecran mic nu se vede partea de jos a paginii.

VADIM TULBU: „DENUMIREA BUGETELocale.MD AR OFERI O ATRACȚIE MAI MARE”

Puncte forte:

- Interactivitatea site-ului și a bazei de date
- Simplitatea site-ului și explicarea oricărei funcții sau a informației
- Prezența analizei statistice, a graficelor
- Aranjare vizuală plăcută
- Sistem de căutare indexat și rapid
- Prezența unui top pe site, care stârnește curiozitatea utilizatorilor
- Prezența paginei de ajutor unde este relatată informația necesară pentru analiza datelor
- Prezența informației pentru mai mulți ani.
- Prezența funcției de comparare a indicatorilor.
- Prezența unui sistem de notare a nivelului de transparență.

Puncte slabe:

- Promovare mică printre cetățeni, dat fiind faptul că acest site a fost vizitat de 335 ori conform datelor din link (<https://www.similarweb.com/website/localbudgets.viitorul.org#overview>)
- Indexarea în motoarele de căutare este una mică (La introducerea cuvintelor cheie „Local budgets Moldova” sau „bugetelor locale” acest site nu este în referințele primelor rezultate)
- Prezența unui subdomeniu (adică [localbudgets.viitorul.org](https://www.localbudgets.viitorul.org), aceasta crează dificultăți în accesarea și în promovarea site-ului, dat fiind faptul că un site cu denumirea bugetelocale.md ar oferi utilizatorilor o atracție mai mare și o disponibilitate de a fi memorată mai ușor)
- Prezența în denumirea site-ului a cuvintelor engleze local budgets (cred că crează o mică confuzie pentru persoanele ce nu cunosc engleza), ar fi de dorit de creat un site cu denumirea bugetelocale.md
- Din punct de vedere vizual butoanele din imagine ar fi de

dorit să fie la un nivel

- Prezența unor sintagme în limba engleză la versiunea română a site-ului
- Lipsa unor indicatori de dinamică

Oportunități:

- Prezența datelor statistice și ușurința cu care se pot utiliza acestea prin intermediul acestei pagini, oferă avantaje de timp utilizatorilor
- Implicarea activă a societății în analiza veniturilor și cheltuielilor efectuate de către APL, și ulterioara avertizarea organelor competente în caz de depistare a fraudelor
- Gestionarea mai eficientă a resurselor financiare de către APL dat fiind faptul că acestea sunt publice (acestea date și în trecut erau publice însă nu erau stocate sub forma unei platforme online interactive)
- Prezența unui top-chart și a unui sistem de notare, ar oferi APL-urilor spirit de competitivitate în gestiunea resurselor financiare
- Plasarea site-ului dat pe pagina oficială a tuturor primăriilor locale și consiliilor raionale
- Accesul deschis la informație oferă cercetătorilor posibilitatea de a-și face propriile analize pe tema cercetată
- Prezența limbii engleză oferă posibilitate investitorilor, organizațiilor internaționale, finanțatorilor să se informeze și să decidă asupra necesității de a-și desfășura activitățile sau de a investi într-o localitate oarecare.

Amenințări:

- Numărul scăzut de accesări ar putea ridica întrebare de ineficiență a acestui site
- Pierderea interesului de a fi administrat și de a introduce datele necesare